Dental Tribune

The World's Dental Newspaper • BiH Edition

Bosna i Hercegovina, mart 2022 - godina VIII br. 32

www.dental-tribune.com

Nova minimalna plata za stomatologe u Saudijskoj Arabiji od aprila *strana 8*

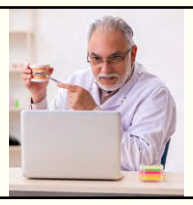

COVID-19 pospješio prihvatanje telestomatologije među pacijentima *strana 13*

Nova zaštita za lice bi mogla smanjiti dentalni klinički otpad i ponuditi bolju zaštitu *strana 20*

Preokret u obaveznoj vakcinaciji je napravljen prekasno da bi se izbjegli prekidi u pružanju stomatoloških usluga

Jeremy Booth, Dental Tribune International

LONDON, UK: Britanska dentalna asocijacija (engl. British Dental Association) izjavljuje da historijski preokret vlade u vezi sa pitanjem obavezne vakcinacije za osoblje javnog zdravstva, National Health Service (NHS-a), neće spriječiti veliku štetu koja se već pojavila u pružanju stomatoloških usluga u Engleskoj. Najava ukidanja obavezne vakcinacije je došla u vrijeme kada su već hiljade stomatologa razmotrile budućnost svoje ordinacije i pružanja usluga i u vrijeme kada nakupljeni zahtjevi za tretmanima nastavljaju praviti pritisak na stomatologiju.

Iz BDA javljaju da je obavezna vakcinacija za stomatološke stručnjake, koja je obustavljena samo nekoliko dana prije implementacije, povećala zapošljavanje radnika, ali je i postavila nove izazove u NHS stomatologiji. (Fotografija: Kim Kuperkova/Shutterstock)

Stomatologija u UK-u je stavljena u vrlo tešku poziciju nakon dramatične objave da će Vlada opozvati svoj plan za obaveznom vakcinacijom samo nekoliko dana prije stupanja na snagu. Planom obavezne vakcinacije je određeno da svi zdravstveni i socijalni radnici moraju biti vakcinisani protiv COVID-a-19 do 1. aprila tekuće godine. Stomatološko osoblje javnog zdravstva NHS-a i privatnih ordinacija su stavljeni pred rizik da izgube posao ako ne prime prvu dozu vakcine protiv COVID-a-19 do 3. februara.

Sekretar za Zdravstvo i socijalnu brigu UK-a Sajid Javid je potvrdio preokret u odluci članova Parlamenta 31. januara, samo nekoliko dana prije isteka roka, rekavši da iza ovakve odluke vlade stoje dva osnovna faktora. Prvi je taj da populacija UK-a već bolje zaštićena od hospitalizacije zbog COVID-a-19, a drugi je taj da je Omikron soj značajno blaži od Delta soja, koji je već sad zamijenjen novom verzijom virusa. Javid je kazao: „I dok je vakcinacija i dalje najbolja linija otpora, ja vjerujem da više nije jednako proporcionalno zahtijevati vakcinaciju kao uslov za status zaposlenja". Javid je, također, kazao da će pokrenuti raspravu o ukidanju vakcinacije kao uslova za zapošljavanje u zdravstvenom sektoru i sektoru socijalne brige. „Kao odgovor na našu želju, vlada će opovrgnuti postojeće regulative", izjavio je Javid.

BDA je pozdravila ovakvu objavu u izjavi za medije, ali su upozorili radnu snagu stomatološkog sektora da je još uvijek moguće da će biti „kolateralna šteta". U izjavi se ističe da je 1.000 stomatologa koji rade u Engleskoj i Walesu prekinulo svoj ugovor o radnom odnosu sa NHS-om prošle godine te da je ponovno zapošljavanje i zadržavanje radnika već vrlo učestao problem u stomatologiji NHS-a gdje je propušteno/ili izgubljeno 38 miliona zakazanih termina u toku pandemije do sada.

Dr. Eddie Crouch, predsjedavajući Izvršnog komiteta BDA-e, je kazao da je ovo obavještenje uveliko doprinijelo zbunjenosti. Dr. Crouch je kazao: „Ono što nam je danas trebalo jeste čist prekid, a umjesto toga kolege su se sad suočile sa konfuzijom i nesigurnošću u vezi sa pitanjem njihovog stanja ovih dana i u dolazećim sedmicama.

> ***„Odljev mozgova je bio prisutan u ovoj oblasti i ranije, a ova pravila su, jednostavno, gurnula stomatološke ordinacije preko ruba."***
>
> dr. Eddie Crouch, BDA

Asocijacija je sprovela anketu među stomatolozima u UK-u u decembru 2021. godine koja je potvrdila da je status vakcinacije zaista veliki problem. Skoro jedan od deset (9%) kvalitetnih, poštovanih stomatologa su izjavili da se nisu vakcinisali prvom dozom vakcine protiv COVID-a-19, a skoro pola ispitanika vjeruje da su stomatološke sestre u njihovim ordinacijama vakcinisane. „BDA je svjesna da su interne konsultacije u velikom broju ordinacija otpočele prateći regulacije koje su izdate u decembru, te da je osoblje koje je oklijevalo u vezi sa pitanjem vakcinacije već dalo svoje otkaze te da je ovim načinjena značajna šteta radnim odnosima čak i u dentalnim timovima koji su blisko povezani", istakli su iz Asocijacije, dodajući da podržavaju program vakcinacije, ali da su protiv primoravanja na vakcinaciju zakonom.

Članovi Parlamenta su obezvrijedili nemogućnost temeljitog, brzog izdavanja regulative na osnovu proračuna. Odljev mozgova je bio prisutan u ovoj oblasti i ranije, a ova pravila su jednostavno gurnula stomatološke ordinacije preko ruba.

Zakasnjeli povrat zdravog razuma znači da milioni pacijenata još uvijek mogu izbjeći veliku štetu. Međutim, ostaje da vidimo koliko je do sada dato otkaza i kakav će učinak ovakav potez imati na hiljade stomatologa koji su planirali budućnost ordinacije na osnovu novih pravila."

Osoblje NHS-a koje se protivilo obaveznoj vakcinaciji su održali proteste u nekoliko velikih gradova UK-a krajem januara, a Royal College je tada istakao da bi se ovaj rok trebao produžiti kako bi se izbjegao nedostatak radnika.

STOMATOLOŠKA KOMORA FBiH

FEDCAR

ERO

fdi FDI World Dental Federation

Studija otkriva: Rodna raznolikost poboljšava pristup stomatološkim uslugama

Dental Tribune International

NEW YORK, SAD: Oral Health Workforce Research Center (OHWRC) je odgovoran za sprovođenje istraživanja o radnoj snazi u oblasti oralnog zdravstva u SAD-u te pomažu u planiranju unutar ove oblasti. OHWRC se nalazi u Centru za nauke o radnoj snazi u oblasti zdravstva koji je dio Fakulteta za javno zdravstvo Albany univerziteta, New York State univerzitet. Jedno od glavnih područja na koje se Centar fokusirao posljednjih nekoliko godina jeste rodna raznolikost na radnim mjestima, a istraživači su nedavno sprovedenom studijom pokazali da se pristup uslugama poboljšavao kako je radna snaga u stomatologiji postajala više rodno raznolika.

Porast u rodnoj raznolikosti poboljšava pružanje dentalnih usluga među Amerikancima. Međutim, osobe iz ruralnih područja se još uvijek suočavaju sa poteškoćama u pristupu stomatološkim uslugama. (Fotografija: BearFotos/Shutterstock)

I dok je u mnogim državama, naročito u državama Istočne Evrope, velika zastupljenost žena među dentalnom radnom snagom, u SAD-u je bio obrnut slučaj, prevladavali su muškarci. Međutim, sada se ova struktura počela polako mijenjati. Istraživači su u novoj studiji pokazali da da skoro 50% studenata stomatologije čine žene, te da se počeo pokazivati pozitivan učinak koji ova promjena donosi.

U izjavi za medije Američke dentalne asocijacije (ADA), Margaret Langelier, zamjenica direktora OHWRC-a, kazala je: „Raznolikost u dentalnoj profesiji je cilj koji je objeručke prihvaćen svuda.“ Također je dodala: „Jedan od željenih ishoda je taj što stomatologija postaje sve više reprezentativna za zajednice pacijenata, što je dovelo do poboljšanja u pristupanju brizi.“

U vezi sa pitanjem pristupanja uslugama, istraživači su istakli da je ova studija pokazala veću vjerovatnoću da žene stomatolozi u privatnim ordinacijama češće liječe djecu mlađu od 18 godina te da liječe pacijente koji imaju različite programe javnog zdravstvenog osiguranja u odnosu na muškarce stomatologe. Pored toga, studija je pokazala veću incidencu ženskih stomatologa koje koriste preventivnu terapiju u ranim fazama pružanja dentalne brige, i za pedijatrijske i za odrasle pacijente, u poređenju sa njihovim muškim kolegama. Međutim, Langelier i njene kolege su u ovom radu zabilježile da je jedna studija sprovedena u Australiji otkrila da je „Stopa preventivnih usluga bila niža među muškim u odnosu na ženske stomatologe, ali da je sveukupno više zastupljena kod mlađih stomatologa (starosne dobi od 20 – 29) u odnosu na stomatologe sa višegodišnjim iskustvom.“ Prema objavljenom radu, ovo je nešto što se pokazalo kao generacijski trend.

Migracija je jedan od faktora koji doprinosi porastu u broju ženskih stomatologa. Istraživači izjavljuju: „Rodna promjena je djelimično pod uticajem migracije, naročito iz država Istočne Evrope i Azije, gdje se, također, bilježi porast u broju žena u stomatološkoj profesiji.“ Ključno otkriće ove studije jeste to da je bila veća vjerovatnoća da su žene stomatolozi rođene u stranoj zemlji (33,0%), bilingvalne (35,5%) u odnosu na muške bilingvalne stomatologe (19,8%) rođene u stranoj zemlji (18,5%).

Još jedno područje interesa je balansiranje poslovnog i privatnog života. Studija pokazuje da su studenti stomatologije i stomatološki stručnjaci, kao značajnu motivaciju za odabirom ove profesije, istakli mogućnosti fleksibilnih radnih sati i manje radnih sati u periodu kada se pojave drugi životni prioriteti poput brige o djeci i porodici. „Poboljšanje u balansiranju poslovnog i privatnog života dolazi iz ubrzane radne atmosfere i personaliziranog pristupa potrebama pojedinca na institucionalnom nivou razumijevanja i podrške“, rekao je jedan od ljekara i istraživača koji su citirani u radu. Rad, također, pokazuje da „žene stomatolozi češće imaju status „zaposlenog stomatologa“ u odnosu na muškarce stomatologe (54,6% u odnosu na 33,7%), ali manje prijavljuju ordinacije u svom vlasništvu (45,4% u odnosu na 66,3%).“ Međutim, istraživači su kazali: „Nije moguće utvrditi da je visoka stopa zaposlenosti među ženama stomatolozima vođena željom za fleksibilnim radnim mjestom.“

I dok se čini da promjene u radnoj snazi imaju pozitivan učinak, postoji još uvijek veliki broj zabrinjavajućih problema. Kao i u velikom broju drugih industrija, jedno od zabrinjavajućih pitanja je jednaka plata. Prema podacima ovog rada, istraživači su zabilježili da žene imaju „znatno niže prosječne godišnje prihode (157.509 $) i poređenju sa muškarcima stomatolozima (210.097 $). Pored toga, 37,3% žena stomatologa zarađuje 100.000 $ ili manje u poređenju sa 25,4% muškaraca stomatologa uprkos činjenici da je 9 od 10 stomatologa prijavilo rad na puno radno vrijeme sa razlikom među ženama i muškarcima od 88,4% i 92,1%.

Rad, također, pokazuje da „postoji ograničen pristup dentalnim uslugama u manjim, ruralnim i unutarnjim gradskim oblastima u SAD-u, djelimično zbog neadekvatnog pokrića stomatološkog osiguranja, ograničenih opcija prijevoza te nedostatka osoblja među pružateljima dentalne brige.“ Ovaj podatak je naglašen u studiji, te su istraživači zabilježili: „Muškarci stomatolozi više rade u srednjezapadnoj regiji (20,5%) u odnosu na žene stomatologe (18,3%).“ Također su kazali: „Proporcionalno je više žena stomatologa zabilježeno u Pacific Divison-u (22,2%) u odnosu na muškarce stomatologe (18,8%)“.

„Ova promjena u rodnoj raznolikosti unutar stomatologije je iznjedrila brojna pitanja o varijacijama i postavkama rodne razlike unutar ordinacije koje bi mogle uticati na raspodjelu dentalne radne snage i kapaciteta kako bi se zadovoljile potrebe pacijenata“, istakli su istraživači, primjećujući da je uspješna uključenost zajednice i porodice, također, jedan od najbitnijih faktora u zadržavanju stomatoloških stručnjaka koji su se obrazovali u stranim zemljama u ruralnim područjima. Uprkos tome, istraživači su zaključili da „je važno razmotriti činjenicu da razlike u izboru u ordinacijama mogu uticati na pružanje dentalne brige, te da je promjena potrebna zdravstvenom sistemu, i da se, barem do danas, zdravstveni sistem pružanja oralne brige prilagođavao potrebama i ljekara i pacijenata.

Istraživanje pod naslovom “*Evaluating the Impact of Dentists’ Personal Characteristics on Workforce Participation*” je objavljeno u Oral Health Workforce Research Center u decembru 2021. godine.

„Pristupačnost kulturološki i lingvistički sposobnih ljekara igra važnu ulogu u odgovaranju na potrebe različitih pacijenata čiji maternji jezik nije nužno engleski.“

Margaret Langelier, zamjenica direktora OHWRC-a

DENTAL TRIBUNE
The World's Dental Newspaper • BiH Edition

LICENSING BY DENTAL TRIBUNE INTERNATIONAL

PUBLISHER AND CHIEF EXECUTIVE OFFICER: Torsten R. Oemus

CHIEF CONTENT OFFICER: Claudia Duschek

Dental Tribune International GmbH
Holbeinstr. 29, 04229 Leipzig, Germany
Tel.: +49 341 4847 4302 | Fax: +49 341 4847 4173
General requests: info@dental-tribune.com
Sales requests: mediasales@dental-tribune.com
www.dental-tribune.com

Material from Dental Tribune International GmbH that has been reprinted or translated and reprinted in this issue is copyrighted by Dental Tribune International GmbH. Such material must be published with the permission of Dental Tribune International GmbH. *Dental Tribune* is a trademark of Dental Tribune International GmbH.

All rights reserved.© 2022 Dental Tribune International GmbH. Reproduction in any manner in any language, in whole or in part, without the prior written permission of Dental Tribune International GmbH is expressly prohibited.

Dental Tribune International GmbH makes every effort to report clinical information and manufacturers' product news accurately but cannot assume responsibility for the validity of product claims or for typographical errors. The publisher also does not assume responsibility for product names, claims or statements made by advertisers. Opinions expressed by authors are their own and may not reflect those of Dental Tribune International GmbH.

Godina VII broj 28, mart 2021.
Dental Tribune BiH Edition
ISSN broj: 2303-601X

VLASNIK LICENCE
Stomatološka komora FBiH
Antuna Hangija do br.3, 71000 Sarajevo, BiH

IZDAVAČ
Stomatološka komora FBiH
Antuna Hangija do br.3, 71000 Sarajevo, BiH
www.stomatoloskakomora.ba
Tel/Fax:+387 33 203 075
e-mail: info@stomatoloskakomora.ba

GLAVNI UREDNIK
Prim.dr. Mirsad Tokić

MARKETING
Adi Muhić
Stomatološka komora FBiH
e-mail: adi.m@stomatoloskakomora.ba
www.stomatoloskakomora.ba

DIZAJN
Adis Duhović / PERFECTA, Sarajevo

PREVOD
Edina Karić

LEKTOR
Zdenka Pejić

STRUČNI SAVJETNICI
Prim.dr. Mirjana Duspara
Prim.dr. Šemsa Bašović
Prof.dr.sc. Lejla Ibrahimagić-Šeper
Prim.dr. Haris Demirović
Asja Muhić, dr.med.dent.

SEKRETAR
Remza Sladić

ŠTAMPA
A3 studio d.o.o.

TIRAŽ
1600 primjeraka

DTI - VLASNIČKA STRUKTURA
IZDAVAČ I VLASNIK LICENCE
Stomatološka komora FBiH
ODGOVORNA OSOBA IZDAVAČA
Prim.dr. Mirsad Tokić
IDENTIFIKACIONI BROJ
4200486540005
PDV BROJ
200486540005
SJEDIŠTE
Antuna Hangija do br.3
71000 Sarajevo, BiH
TEL/FAX
+387 33 203 075
NAZIV MEDIJA
Dental Tribune
VRSTA MEDIJA
Štampani

ONLINE EDUKACIJA

KONTINUIRANA EDUKACIJA

MART . 2022

OD 21.03.2022. DO 30.04.2022.

NA NAŠOJ WEB PLATFORMI ILI PREKO MOBILNE APLIKACIJE

SAVE THE DATE

KOTIZACIJA u iznosu od 50,00KM za DOKTORE STOMATOLOGIJE, za ZUBNE TEHNIČARE iznosi 30,00KM i za STOMATOLOŠKE SESTRE-TEHNIČARE iznosi 20,00KM.
Kotizacija za edukaciju Stomatološke komore Federacije BiH, uplaćuje se na račun Stomatološke komore FBiH, broj: 161 00000 180 500 62, i to najkasnije do 30.04.2022.
SWIFT: RZBABA2S, **IBAN:** BA391610000018050062. Svrha doznake: **KOTIZACIJA ZA KONTINUIRANU EDUKACIJU MART 2022.**
Stomatološka komora FBiH BODUJE Edukaciju sa **12 BODOVA (DOKTORE STOMATOLOGIJE)** i **6 BODOVA (ZUBNE TEHNIČARE I STOMATOLOŠKE SESTRE-TEHNIČARE)**
Napomena: Uz obaveznu prijavu nezaposleni članovi SKFBiH mogu prisustvovati besplatno edukaciji uz uvjerenje sa Zavoda za zapošljavanje ne starije od 2 dana.

STOMATOLOŠKA KOMORA
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

MEĐUNARODNI SKUP

DOKTORA DENTALNE MEDICINE, DENTALNIH TEHNIČARA I DENTALNIH ASISTENATA

Save the date

MOSTAR | 03-04.06. 2022.

STOMATOLOŠKA KOMORA
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Hrvatska komora dentalne medicine

Studija povezala društvenu izoliranost sa manjim brojem prirodnih zuba kod starijih osoba

Iveta Ramonaite, Dental Tribune International

NEW YORK, SAD/ ŠANGAJ, KINA: Veliki broj dokaza pokazuje da društvena izoliranost i usamljenost mogu uticati na sveukupno zdravlje i dobrostanje. Istraživači su u novoj studiji nastojali ispitati da li ovakva iskustva mogu biti pogubna za oralno zdravlje. Otkrili su da kod starijih odraslih osoba koje su društveno izolirane postoji veća mogućnost da nemaju zube i da brže vremenom gube zube u odnosu na osobe koje imaju više društvene interakcije.

Nova studija je otkrila da se viši nivo društvene izoliranosti povezuje sa manjim brojem prirodnih zuba kod starijih, odraslih osoba u Kini. (Fotografija: SUKJAI PHOTO/Shutterstock)

Prema riječima Svjetske zdravstvene organizacije (eng. World Health Organization – WHO) društvena izoliranost i usamljenost su široko rasprostranjene i mogu imati ozbiljan uticaj na fizičko i mentalno zdravlje starijih osoba, njihov kvalitet života i dugovječnost. Prikupljeni dokazi pokazuju da su društvena izoliranost i usamljenost povezani sa depresijom, komorbiditetima, kognitivnim poremećajima, demencijom te preuranjenim mortalitetom kod starijih osoba. Međutim, tek ograničen broj studija je ispitivao uticaj društvene izoliranosti i usamljenosti na oralno zdravlje, a upravo to je bio zadatak ovog istraživanja.

„Potreba da se povezujemo na društvenom nivou sa drugima je jednaka osnovnim potrebama poput potrebe za hranom, vodom i skloništem“, istakao je za Dental Tribune prvi autor istraživanja Xiang Qi, doktorant na Rory Meyers fakultetu za njegovanje New York univerziteta (NYU Meyers). „Skoro 24% starijih osoba koje žive unutar zajednica starosne dobi od 65 i više godina se smatraju društveno izoliranim u SAD-u, dok 43% odraslih preko 60 godina izjavljuju da se osjećaju usamljeno“, dodao je Qi.

Od lijeve strane ka desnoj: Viši autor dr. Bei Wu i prvi autor Xiang Qi. (Fotografija: Bei Wu)

Prema riječima istraživača, društvena izoliranost i usamljenost su dva različita termina koja se ne mogu koristiti naizmjenično. Dok društvena izoliranost podrazumijeva održavanje nekoliko društvenih veza ili povremeni kontakt sa drugima, usamljenost je osjećaj koji se javlja zbog nedostatka društvene povezanosti.

Viša autorica dr. Bei Wu, profesorica u oblasti globalnog zdravlja na NYU Meyers, pojašnjava da, iako društvena izoliranost i usamljenost idu ruku pod ruku, moguće je živjeti sam i biti društveno izoliran, ali da se ne osjećate usamljeno. Isto tako osoba može biti okružena ljudima, ali se osjećati usamljeno.

Društvena izoliranost i oralno zdravlje

U Kini starije osobe starosne dobi od 65 do 74 godine imaju prosjek od manje od 23 zuba i 4,5% osoba je bez zuba. Parodontalna bolest, pušenje, nedostatak pristupa dentalnoj brizi, hronične bolesti poput dijabetesa, srčanih bolesti su samo neki od faktora koji povećavaju rizik od gubljenja zuba te mogu uticati na ishranu, govor i nisko samopouzdanje.

Istraživači su detaljno ispitivali temu društvene izoliranosti i usamljenosti te su analizirali podatke iz kineske longitudinalne ankete o zdravlju i dugovječnosti. Anketu je popunilo ukupno 4.268 odraslih osoba starosne dobi od 65 godina i više u tri različita vremenska perioda, 2011-12. godine, 2014. godine i 2018. godine. Zaključeno je da je 27,5% učesnika bilo društveno izolirano dok se 26,5% pacijenata osjećalo usamljeno, a istraživači su imali cilj utvrditi i broj zuba koje su učesnici izgubili u ovom periodu.

Nakon analiziranja podataka, istraživači su otkrili da su učesnici koji su bili društveno izolirani imali u prosjeku 2,1 manje prirodnih zuba, a stopa gubljenja zuba je bila 1,4 puta više u poređenju sa onim koji su imali više društvenog kontakta, što je potvrdilo povezanost društvene izoliranosti i gubljenja zuba. Qi je kazao za DTI da su dokazi o učinku društvene izolacije na oralno zdravlje čvrsti uprkos kontrolirajućim faktorima poput socio-demografskih varijabli, pušenja, konzumiranja alkohola, oralne higijene i zdravstvenog statusa.

„Strah od zaraze COVID-om-19 kao i povećani nivo društvene izoliranosti tokom pandemije COVID-19 će zasigurno ostaviti značajne tragove na oralno zdravlje ljudi.“

Dr. Bei Wu, NYU Meyers

Međutim, na iznenađenje istraživača, usamljenost nije bila povezana sa brojem zuba niti sa stopom gubljenja zuba u ovom studiji. Qi je napravio hipotezu da bi se ovo moglo objasniti činjenicom da usamljeni ljudi ipak imaju snažnu podršku sistema koji im pomaže da održavaju dobro zdravlje.

Prilikom razmatranja otkrića, istraživači su primijetili da su ova otkrića važna i za zemlje izvan Kine te su naglasili važnost razvijanja intervencija kako bi se smanjila društvena izoliranost. Na primjer, oni predlažu uspostavljanje određenih programa koji će pospješiti međugeneracijsku podršku unutar porodica i pomoći starijim osobama da se povezuju sa svojim lokalnim zajednicama.

Pored toga, dr. Wu je prokomentarisala da rezultati ove studije mogu pomoći ljekarima da steknu bolje razumijevanje o uticaju društvene izoliranosti i usamljenosti na oralno zdravlje.

Društvena izoliranost i COVID-19

Društveni kontakti su se dramatično smanjili u prethodne dvije godine. Socijalna distanca je postala norma, a zatvaranje gradova u lockdown nova realnost. Kako je pandemija COVID-19 pogodila razne države širom svijeta, mnogi ljudi nisu imali drugog izbora osim da se izoliraju u svoje domove kako bi izbjegli da se zaraze SARS-CoV-2 virusom.

Govoreći o tome koliko je pandemija doprinijela ukidanju pristupa uslugama oralnog zdravlja, dr. Wu kaže za DTI: „Na početku pandemije većina dentalnih klinika je bila zatvorena pod naredbama da se mora ostati kući, pa čak i kad su se klinike ponovo otvorile, strah od COVID-a-19 je naveo veliki broj ljudi da odgodi preventivna čišćenja i preglede kao i pojedine tretmane.“

Prema riječima doktorice Wu, društvena izoliranost tokom lockdowna vodi ka stresu, anksioznosti, depresiji i drugim psihološkim poremećajima. Ona, također, vjeruje da društveno izolirane starije osobe lakše posežu za opijanjem i pušenjem i da se manje uključuju u aktivnosti kojima se promoviše društveni kontakt i zdravlje poput fizičke aktivnosti. Ovo bi mogli imati negativan učinak na njihovo sveukupno funkcionisanje i oralnu higijenu te vodi ka povećanom riziku od sistemskih upala.

Dr. Wu je zaključila da su odgovori javnog zdravstva na COVID-19, uključujući karantenu i socijalnu distancu, samo dodatno pogoršali problem društvene izoliranosti i da će imati dugoročne posljedice. Dodala je: „Strah od zaraze COVID-om-19 kao i povećani nivo društvene izoliranosti tokom COVID-19 pandemije će, zasigurno, ostaviti tragove na oralno zdravlje ljudi.“

Istraživanje pod naslovom “*Social isolation, loneliness and accelerated tooth loss among Chinese older adults: A longitudinal study*” je objavljeno online 17. januara 2022. godine u *Community Dentistry and Oral Epidemiology* prije objavljivanja članka.

CURAPROX

UČINKOVITA **DODATNA ZAŠTITA** ZA VAŠE PACIJENTE

PERIO PLUS REGENERATE:

+ Dokazano učinkovitija formula od samostalne upotrebe hlorheksidina (CHX)*
+ Djeluje antiseptički, antigljivično i antivirusno*
+ Regenerira i štiti oralnu sluznicu
+ Ugodnog okusa

*Jeyakumar J., Sculean A., Eick S. Anti-biofilm Activity of Oral Health-care Products Containing Chlorhexidine Digluconate and Citrox. Oral Health Prev Dent. 2020 Oct 27;18(1):981-990.

VIŠE NA
WWW.PERIOPLUS.COM

SWISS PREMIUM ORAL CARE

Razvio
curaden
better health for you

Biassco d.o.o., Žabljak bb, 74230 Usora,
BiH Tel: 032/ 89 12 11, E-mail: info@biassco.ba,
www.biassco.ba

Studija otkriva: Stomatolozi u Njemačkoj nisu izloženi COVID-u-19 više od ostatka populacije

Jeremy Booth, Dental Tribune International

GREIFSWALD, Njemačka: Studija koju su sproveli istraživači sa Medicine Greifswald univerziteta su uporedili rizik od prenošenja SARS-CoV-2 među dentalnim timovima sa rizikom prenošenja virusa među općim stanovništvom sa ciljem pojašnjavanja zaštitnih mjera u stomatološkom okruženju. Studija, koja se zasnovala na podacima iz Njemačke, je pokazala da stomatološki stručnjaci u državi nisu izloženi povećanom riziku od zaraze u odnosu na ostale.

Istraživanje sa Medicine Greifswald univerziteta je pokazalo da se dentalni timovi u Njemačkoj nisu suočili sa većim rizikom od prenošenja SARS-CoV-2 virusa u odnosu na opću populaciju u periodu od januara do aprila 2020.godine. (Fotografija: Kim Kuperkova/Shuttersrock)

Na početku pandemije se pretpostavljalo da su stomatolozi i njihovi dentalni timovi podložni zarazi SARS-CoV-2 virusom zbog bliskog kontakta sa pacijentima i procedurama koje generišu aerosole tokom rada. Poslije, kako su naučnici sve više saznavali o virusu, različite studije su ili podržavale ili pobijale ovu hipotezu.

U svjetlu nesigurnosti koja okružuje rizik od prenošenja virusa u dentalnom okruženju, i s obzirom na to da nijedna studija ove vrste nije sprovedena na osnovu podataka iz Njemačke, istraživači su sproveli presječnu studiju koja je uključila 2.784 stomatologa iz oko 1.125 klinika Njemačkoj. Istraživanje je sprovedeno u periodu od januara do aprila 2020. godine u pet različitih regija države za koje je Robert Koch Institut (RKI) pokazao da su imale visoku incidenciju SARS-CoV-2 virusa. To su Dresden, Berlin, Hamburg, Keln/Dizeldorf i Štutgard.

Svi učesnici su vratili kolekciju testova osušene krvi koja su se tad koristila za testiranje anti-SARS-CoV-2 IgG antitijela, a zatim su popunili upitnik. U upitniku su se našla pitanja za učesnike poput da li su prije imali SARS-CoV-2 infekciju potvrđenu PCR testom, koji je njihov status po pitanju vakcinacije i da li su liječili pacijente koji su bili pozitivni na virus. Istraživači su smatrali prethodno zaraženim one učesnike koji su pokazali antitijela na testu ili koji su sami prijavili da su prethodno imali pozitivan PCR test. Kontrolna populacija je odabrana iz uzoraka državnog stanovništva.

„Najvjerovatnije su proširena upotreba FFP maski, regulacija ventilacije i niske nakupine virusa dovele do ovakvih rezultata.“

Od ukupnog broja ispitanika, 146 ispitanika je bilo pozitivno na SARS-CoV-2 antitijela te je, uz učesnike koji su sami prijavili infekciju, ovaj broj porastao na 179, ili 6,5% uzoraka. Učestalost antitijela je bila najviša u Drezdenu (8,2%) i Štutgardu (5,0%), zatim u Kelnu/Dizeldofru (4,8%), Berlinu (3,3%) te Hamburgu (1,9%). Istraživači su zabilježili: „Kod opće populacije ukupna incidencija SARS-CoV-2 infekcija potvrđenih PCR testom ,a koji su prijavljeni RKI-u u periodu od 1. oktobra 2020. godine do 15. aprila 2021. godine je bila 5% za Drezden, 4,1% za Berlin, 3,4% za Hamburg, 3,7% za Keln te 3,5% za Štutgart.“

Na osnovu ovih rezultata, istraživači su zaključili da stomatolozi i stomatološki timovi iz Njemačke nisu bili izloženi povećanom riziku od prenošenja virusa između pacijenta i stomatologa. „Naš početni zaključak je bio sačinjen od rezultata kao i informacija koje smo prikupili iz literature. Najvjerovatnije su proširena upotreba FFP maski, regulacija ventilacije kao i niske nakupine virusa dovele do ovakvih rezultata“, napisali su istraživači.

Istraživači su citirali dvije studije koje je sproveo RKI u kojima je prikazano da je u periodu od januara do marta 2020. godine procijenjena proširenost antitijela kod općeg stanovništva bila između 3 % i 10 %.

„U svjetlu ovih brojki, vjerujemo da će učestalost pojave antitijela među pripadnicima dentalnih timova biti slična brojci općeg stanovništva u Njemačkoj. Međutim, moramo podcrtati da su naši zaključci zasnovani na slabim dokazima“, upozorili su istraživači. „Naši rezultati, zajedno sa drugim međunarodnim studijama, potvrđuju da trenutne mjere za smanjivanjem prenošenja virusa nastavljaju doprinositi borbi protiv širenja SARS-CoV-2.“

Istraživanje pod naslovom “*Prevalence of SARS-CoV-2 IgG antibodies among dental teams in Germany*“ je objavljeno online 11. januara 2022. godine u *Clinical Oral Investigations*.

Nova minimalna plata za stomatologe u Saudijskoj Arabiji od aprila

Jeremy Booth, Dental Tribune International

RIJAD, Saudijska Arabija: Kao dio tekuće reorganizacije dentalne industrije, vlada Saudijske Arabije je odredila minimalnu platu za stomatologe koji rade u privatnim ordinacijama. Ovaj pokret je dio promjena u zakonima u radu ove Kraljevine, koje imaju cilj kreirati prilike za stabilne poslove za državljane ove azijske monarhije.

Od 11. aprila minimalna mjesečna plaća za stomatologe će biti 7.000 SAR (3.215 KM). Minimalna plaća će biti određena za pojedine oblasti zdravstvene brige uključujući farmaciju, radiologiju i fizioterapiju. Ove promjene su dio jednog većeg seta promjena Zakona o radu u Saudijskoj Arabiji poznatih kao Nitaqat program ili Saudizacija.

Program je najavljen prošle godine u oktobru i ima cilj osigurati 60% poslova u privatnim dentalnim klinikama za državljane Saudijske Arabije kako bi se kreiralo više poslovnih prilika za Saudijce i da bi proširili njihovo učešće na tržištu rada. Kako piše *Saudi Gazette*, prekrajanje regulativa za zapošljavanje u zdravstvenom sektoru će kreirati 8.500 poslova za saudijske državljane.

Što se tiče stomatologa, u Nitaqat program će biti uključeni samo oni stomatolozi koji dobivaju minimalnu mjesečnu plaću i koji su dobili profesionalnu akreditaciju od strane Saudijske komisije za zdravstvenu specijalizaciju.

Dental Tribune International pojašnjava da se minimalna plaća neće primjenjivati na stomatologe koji rade u državnom stomatološkom sektoru gdje su poslovi inače traženi i dobro su plaćeni.

Arab News je objavio u oktobru prošle godine da je program Saudizacija već dovela do tog da u stomatološkom sektoru radi 30% Saudijaca. Ovaj medij je u maju 2017. godine izvijestio da je Ministarstvo za kadrovske službe i socijalni razvoj prestalo zapošljavati stomatologe iz inostranstva kako bi se smanjila stopa nezaposlenosti među diplomantima stomatoloških fakulteta u Saudijskoj Arabiji.

Program Nitaqat Saudijske Arabije ili Saudizacija, ima cilj kreirati više prilika za zapošljavanje za državljane Saudijske Arabije kako u stomatologiji tako i u drugim zdravstvenim poljima. (Fotografija: Elnur/ Shutterstock)

AD

Odbrojavanje je počelo: Obavezna vakcinacija za stomatološko osoblje u Engleskoj

Iveta Ramonaite, Dental Tribune International

LONDON, UK: Iako je Nova godina jedan od uzroka zbog kojeg su se neki ponadali da bi se kraj COVID-19 pandemije mogao nazirati, nadolazeće stope proširenosti Omikrona su proširile opću zabrinutost, i vrlo je malo znakova optimizma. Kako bi što više povećali vakcinaciju booster vakcinom u Engleskoj, vakcinacija će uskoro postati obavezan uslov za zapošljavanje za većinu zdravstvenih radnika, uključujući stomatologe i njihove timove koji rade u privatnom sektoru ili u Javnom državnom zdravstvu (engl. National Health Service, NHS). Kako se rok za vakcinaciju približava za osoblje koje želi zadržati svoj posao, od velikog je značaja procijeniti trenutnu političku situaciju u državi.

U prosjeku 9% stomatološkog osoblja u Engleskoj nije u potpunosti vakcinisano protiv COVID-a-19 i rizikuju da izgube posao jer će obavezna vakcinacija stupiti na snagu za četiri mjeseca. (Fotografija: WESTOCK PRODUCTIONS/Shutterstock)

Vlada je najavila 9. novembra 2021. godine da će zdravstveni i socijalni radnici u Engleskoj biti zakonski obavezni da se vakcinišu protiv COVID-a-19 do 1. aprila ukoliko rade u okruženju koje je pod nadležnošću Care Quality Commission, CQC. Ova obaveza uključuje sve radnike sa 18 godina ili više koji imaju direktan kontakt licem u lice sa korisnicima usluga. Međutim, pravilo se ne odnosi na one koji su medicinski izuzeti od vakcinacije.

Prema riječima Općeg dentalnog vijeća, trenutno u Engleskoj radi oko 43.000 stomatologa i skoro 71.000 stručnjaka za dentalnu brigu, uključujući oko 59.000 dentalnih sestara od kojih se neke suočavaju sa gubljenjem posla u dolazećim mjesecima ukoliko ne prime drugu dozu vakcine protiv COVID-19 do februara. Britanska dentalna asocijacija (eng. British Dental Association, BDA), koja je glavni predstavnički organ za stomatologe i studente stomatologije u UK-u, je otkrila da su vrlo pesimistični u vezi sa pitanjem obavezne vakcinacije rekavši da se pružanje stomatoloških usluga u Engleskoj ionako „razvlači“ i da će obavezna vakcinacija samo učiniti stvari gorim, jer će hiljade stomatoloških stručnjaka ostati bez posla. Kao odgovor na sverastući strah u vezi sa pitanjem nedostatka radnika, Vlada Engleske je odlučila sačekati do aprila mjeseca sa uvođenjem ove zakonske obaveze kako bi se spriječio gubitak zdravstvenih radnika u zimskim mjesecima.

Što se tiče vakcinacije, BDA ističe da NHS nema podatke o broju stomatologa koji nisu vakcinisani jer je fokus stavljen najprije na bolnice i socijalnu brigu. Međutim, nedavno sprovedena anketa među stomatolozima u Engleskoj pokazala je da jedan od deset ispitanika nije potpuno vakcinisan, a da 9% ispitanika nisu još uvijek primili ni prvu dozu. Anketa je, također, otkrila da trećina ispitanika, što je više od 30%, vjeruje da će obavezna vakcinacija primorati stomatološke sestre da daju otkaz, a skoro 15% ispitanih stomatologa je priznalo da razmišlja o zatvaranju ordinacije.

Dr. Eddie Crouch, predsjedavajući Izvršnog komiteta BDA-e, je istakao u izjavi za medije: „Sada se suočavamo sa mračnim scenarijem gdje će hiljade članova dentalnih timova napustiti ordinacije kao rezultat odluke koju je Vlada donijela, i tako će i dalje ostati hiljade vakcina koje neće biti iskorištene, a nastat će nestašica radnika.“ Također je dodao: „Stomatolozi podržavaju vakcinaciju, te su mnogi detaljno istražili problematiku kako bi mogli uspješno odigrati svoju ulogu. Ministri zaista moraju ponovo promisliti u ovakvoj obavezi.“

Vakcinisati se ili ne vakcinisati

Anketa koju je nedavno sproveo NHS je pokazala da 58% rukovodilaca Fondacije podržava obaveznu vakcinaciju dok je 32% bilo protiv, a 10% je bilo suzdržano. Većina ispitanika, preko 90%, je iskazala zabrinutost u vezi sa pitanjem nestašica osoblja i u NHS-u i u socijalnoj brizi koja će nastati u slučaju obavezne vakcinacije.

Za sada se čini da se oni koji podržavaju obaveznu vakcinaciju nadaju da će se više ljudi vakcinisati što će usporiti prenošenje virusa SARS-CoV-2 te tako nas približiti budućnosti bez pandemije. Pored toga, većina njih posmatra primanje vakcine kao zaštitu ne samo za same sebe, nego, također, i za njihove pacijente te porede primanje ove vakcine sa vakcinom protiv hepatitisa B koja je obavezna za ljekare već godinama. Naposlijetku, neki stomatološki stručnjaci pronalaze utjehu u tome što znaju da, ako se desi i da vakcinisana osoba dobije COVID-19, simptomi će biti značajno blaži.

Međutim, nisu svi tako entuzijastični u vezi sa pitanjem obavezne vakcinacije te kažu da prihvatanje vakcinacije, oklijevanje ili odbijanje treba biti odluka svakog pojedinca. S obzirom na to da stomatološke ordinacije već rade u skladu sa određenom prevencijom i kontrolom infekcije te uz upotrebu lične zaštitne opreme, pojedini stomatološki stručnjaci ne razumiju zašto, nakon dvije godine pandemije, ove mjere nisu dovoljne. Pored toga, za one koji odbijaju COVID-19 vakcinu ili ne mogu biti vakcinisani, obavezna vakcinacija bi značila da moraju ostati bez posla ili zatvoriti ordinacije. I ono što je najvažnije, nepopunjena upražnjena radna mjesta će rezultirati ograničenim pristupom dentalnoj brizi u lokalnim zajednicama.

> ***„Sada se suočavamo sa mračnim scenarijem gdje će hiljade članova dentalnih timova napustiti ordinacije kao rezultat odluke koju je Vlada donijela.“***
>
> Dr. Eddie Crouch, BDA

Obavezna vakcinacija u svijetu

Engleska nije jedna država koja uvodi obaveznu vakcinaciju. U Italiji je vakcinacija obavezna za ljude starije od 50 godina, a rok da se vakcinišu je 15. juni. U Grčkoj su vakcine obavezne za one starije od 60 godina. Kako se Njemačka bori sa četvrtim valom pandemije, vlada razmatra uvođenje obavezne vakcinacije za sve starije od 18 godina dok je Austrija odlučila da uvede obaveznu COVID-19 vakcinaciju od februara nadalje. Na kraju, na Novom Zelandu oni koji imaju određene uloge u zdravstvenom sektoru, obrazovnom sektoru, korekcijskom, kao i vatrogasnom i policijskom sektoru moraju biti potpuno vakcinisani protiv COVID-a-19 jer se smatraju ključnim dijelovima sektora javnih usluga.

Kako piše na web stranici engleske vlade, preko 14 miliona ljudi je bilo pozitivno na COVID-19 od početka pandemije, a ukupan broj osoba na čijem je smrtnom listu COVID-19 naveden kao jedan od uzroka smrti je 173.000. DT